

ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΙΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Γ. Ζ. ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΥΛΛΟΝ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ
ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ
Γ. Ν. ΜΑΥΡΙΣ

ΤΟ ΠΑΣΧΑ ΗΜΩΝ

«Τὸ Πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ
ἡμῶν ἐπέβη Χριστός.»
(Παύλου Α΄ πρὸς Κορ. ε' τ')

Ἡ ΛΕΞΙΣ Πάσχα εἶναι ἐξελληνισμὸς τῆς Ἑβραϊκῆς λέξεως **Φασεκ**, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζονται οἱ ἐβδομήκοντα μεταφρασταὶ τῆς Π. Διαθήκης (Β' Παραλειπ. λ' 15, 17, 18 καὶ λε' 1—20). Ἄντι ταύτης ὁμοίως ὁ Ἰωσήπος μεταχειρίζεται ἐπὶ τὸ ἑλληνικώτερον τὴν λέξιν **Φάσκα** (Ἀρχ. Λόγ. ε' κεφ. α' 4). Καὶ ἐκ ταύτης, τροπῇ τοῦ δασέως **Φ** εἰς τὸ ὁμόφωνον αὐτοῦ ψιλὸν **Π**, καὶ τοῦ ψιλοῦ **κ** εἰς τὸ ὁμόφωνον αὐτοῦ δασύ **χ**, ἐγένετο ἡ ἑλληνικώτερα λέξις **Πάσχα**.

Ποῖον ὅμως τὸ σημαίνον τῆς λέξεως ταύτης καὶ ποία ἡ ἔννοια τῆς μεγάλης ἐορτῆς, τῆς ὀνομαζομένης οὕτω καὶ οὕσης παρὰ τοῖς Ἑβραίοις καὶ παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς—κατὰ δύο διαφόρους ὅμως ἐκδοχὰς—τῆς μεγίστης πασῶν τῶν ἐορτῶν, τῆς ἀληθῶς ἐορτῆς ἐορτῶν καὶ πανηγύρεως πανηγύρεων;

Ἄς ἀνοιξώμεν τὴν Παλαιὰν Διαθήκην καὶ ἄς ἀρχίσωμεν ἀπὸ τῆς πρώτης ἀρχῆς καὶ συστάσεως τῆς ἐορτῆς νὰ μελετήσωμεν καὶ ἐρευνήσωμεν τὰ μεγάλα καὶ ἐνδοξα σημανόμενα αὐτῆς.

Καὶ ἐν πρώτοις ἄς ἐρωτήσωμεν τοὺς Ἑβραϊολόγους περὶ τοῦ σημαίνοντος καὶ τῆς ἔννοιαις τῆς λέξεως.

«**Φασεχά** εἶναι λέξις ἀραμαϊκὴ, μᾶς λέγουσιν, ἐκ τοῦ ἑβραϊκοῦ **φασάχ**, ὅπερ σημαίνει **μετάβασις, ὑπέρβασις, διάβασις, ὑπερπήδημα**, παρὰ τὸ ῥῆμα **φασάχ**, σημαῖνον **μεταβαίνω, διέρχομαι ἢ παρέρχομαι, ὑπερπηδῶ, παρατρέχω, παραλείπω**. Καὶ ἐκ τούτου ὑποδηλοῖ τὴν παράτρεξιν καὶ ὑπερπήδησιν, τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὁ ἐξολοθρευτὴς ἄγγελος ἐν Αἰγύπτῳ τῶν οἰκῶν τῶν Ἑβραίων, τῶν δι' αἵματος τοῦ πασχαλίου ἀρνίου σεσημειωμένων καὶ τὴν διὰ τῆς διαβάσεως τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἀπολύτρωσιν αὐτῶν ἐκ τῆς δουλείας τῶν Αἰγυπτίων.»

Ἀκούσωμεν πῶς περιγράφει τοῦτο ἡ

Π. Διαθήκη, ἕνα βαθύτερον εἰς τὸ νόημα ἐμβαθύνωμεν.

Κατὰ τὴν δεκάτην ἡμέραν τοῦ μηνὸς Νισάν, ὅστις εἶναι ὁ πρῶτος μῆν τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἔτους καὶ ὅστις συμπίπτει πρὸς τὸν παρ' ἡμῶν Μίσιον, ὁ Μαῦσῆς, κατὰ προσταγὴν τοῦ Θεοῦ, διέταξε τοὺς Ἑβραίους νὰ λάβωσιν ἀνὰ ἐκάστην οἰκὴν γενναίαν ἐν πρόβατον, **ἀπρόβατον τέλειον, ἄρσεν, ἐνιαύσιον**, καὶ νὰ διατηρήσωσιν αὐτὸ ἐν τῷ οἴκῳ μέχρι τῆς 14ης τοῦ μηνὸς καὶ τότε εὐθὺς μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου νὰ σφάζωσιν αὐτό, καὶ, βάψαντες δέσμην ὑσσώπου ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου, νὰ χρίσωσι δι' αὐτῆς τὸ ἀνώφλιον καὶ τοὺς δύο πλάγιους παραστάτας τῆς θύρας τῆς οἰκίας αὐτῶν· τὸν δὲ ἀμὸν ψήσαντες ἐν πυρὶ νὰ φάγωσιν ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ με' ἄζυμα καὶ με' πικρίδας. «**Οὐκ ἔδεσθε ἀπ' αὐτῶν ἑσθῆν, λέγει, οὐδὲ ἠψήμενον ἐν ὕδατι καὶ ὄνοτον οὐ συντρίβετε ἀπ' αὐτοῦ· τὰ δὲ καταλείπετε ἀπ' αὐτοῦ ἕως πρωῆ, ἐν πυρὶ κατακαύσετε.**»

Τοῦτο ἦτο τὸ Ἰσραηλιτικὸν Πάσχα ὅποσον ὁ Κύριος διὰ τοῦ Μαῦσέως εἰς τοὺς Ἑβραίους διέταξε.

Τὴν νύκτα αὐτὴν τῆς 14ης πρὸς τὴν 15ην τοῦ μηνὸς Νισάν, ἄγγελος ἐξολοθρευτῆς ἐμελλε νὰ διέλθῃ δι' ὄλων τῶν οἰκῶν τῆς γῆς Αἰγύπτου πατάσων καὶ ὀλοθρευθῶν πᾶν πρωτότοκον τῶν Αἰγυπτίων, ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους, ἀπὸ τῆς οἰκίας τοῦ βασιλέως Φαραὼ μέχρι τῆς οἰκίας τοῦ ἐσχάτου χειρῶνακτος· μόνον δὲ ἐκείνων τῶν οἰκῶν ἤθελε φεισθῆ, τῶν ὁποίων οἱ παραστάται καὶ τὸ ἀνώφλιον ἤθελον χρισθῆ διὰ τοῦ αἵματος τοῦ πασχαλίου ἀρνίου, μόνον δηλονότι τῶν οἰκῶν τῶν Ἑβραίων, ὅτινες εἰς ἀνάμνησιν τῆς λυτρώσεως ταύτης ἀπὸ τοῦ ἐξολοθρευτοῦ τῶν Αἰγυπτίων ὤφειλον νὰ πανηγυρίζωσι πάντες τὴν ἡμέραν ταύτην τοῦ Πάσχα, τουτέστι τῆς διαβάσεως τοῦ ἀγγέλου χωρὶς

νὰ βλάψῃ αὐτοὺς. «**Καὶ ἔσται ἡ ἡμέρα αὕτη ἐστὶν μνημόσυνον, λέγει, καὶ ἐορτάσετε αὐτὴν ἐορτὴν Κυρίῳ εἰς τὰς γενεὰς ἡμῶν ἐν ἔτος ἀιώνιον ἐορτάσετε αὐτὴν. Ἐπτά ἡμέρας ἄζυμα ἔδεσθε ἀπὸ δὲ τῆς πρώτης ἡμέρας ἀγαγεῖτε ζύμην ἐκ τῶν οἰκῶν ἡμῶν. Καὶ ἡ ἡμέρα ἡ πρώτη καλεῖσεται ἁγία, καὶ ἡ ἡμέρα ἡ ἐβδόμη κλητὴ ἁγία ἔσται ἡμῖν.**»

Τρώγοντες δὲ τὸν πασχαλίον ἀμὸν ὤφειλον νὰ ἔχωσι τὰς ὀσφύας αὐτῶν περιζωσμένας, καὶ τὰ ὑποδήματα αὐτῶν εἰς τοὺς πόδας, καὶ τὰς βραχίονας εἰς τὰς χεῖρας, καὶ νὰ τρώγωσι μετὰ σπουδῆς, ἔτοιμοι πρὸς ἀναχώρησιν· διότι ἀμείσως τὴν προῖαν ἐκείνην ἤθελον ἀναχωρήσει, ἐσπευσμένως ἐξ Αἰγύπτου καὶ ἤθελον διαβῆ τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν, λυτρουμένοι ἀπὸ τὴν βαρβαρίαν τῶν Αἰγυπτίων δουλείαν.

Οὕτω τὸ Πάσχα διὰ τοὺς Ἑβραίους ἦτο διπλῆς λυτρώσεως ἀνάμνησις. Ἡ πρώτη τοῦ ἐξολοθρευτοῦ ἀγγέλου, καὶ τῆς ἀπὸ τῆς τῶν Αἰγυπτίων δουλείας ἀμφοτέρω δὲ τὰ νοήματα ταῦτα ὑπεμφαίνει ἡ ἑβραϊκὴ λέξις **Φασεχά** δηλοῦσα καὶ τὴν ὑπέρβασιν καὶ τὴν διάβασιν. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ Γραφή λέγει: «**Ἐὰν ἐρωτήσῃς τὸν υἱὸν σου μετὰ ταῦτα, λέγων· τί τοῦτο;** καὶ σημαίνει δηλαδὴ ἡ λέξις ἔτος γινομένη θυσία αὕτη τοῦ πασχαλίου ἀμνοῦ καὶ ὁ θαντισμὸς τοῦ αἵματος;» Ἐρεῖς αὐτῷ· ὅτι ἐν χειρὶ κραταιᾷ ἐξήγαγον ἡμᾶς Κύριος ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἐξ οἴκου δουλείας. Ἦνίκα δὲ ἐσεκλήρυνε Φαραὼ ἐξοπιστεῖλαι ἡμᾶς, ἀπέκτεινε Κύριος πᾶν πρωτότοκον ἐν γῆ Αἰγύπτῳ, ἀπὸ πρωτοτόκου ἀνθρώπων ἕως πρωτοτάκου κτηνῶν· διὰ τοῦτο θυσία τὸ Πάσχα τοῦτο Κυρίῳ, ὡς ἐσκέπασε τοὺς οἴκους τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐν Αἰγύπτῳ, ἡνίκα ἐπάταξε τοὺς Αἰγυπτίους, τοὺς δὲ οἴκους ἡμῶν ἐεργάσατο.»

Τοῦτο εἶναι τὸ **Νομικὸν Φάσκα**, περὶ τοῦ ὁποίου ὁ παλαιὸς Νόμος ἔλεγεν: Οὐδεὶς ἀλλογενὴς θέλει φάγη ἀπ' αὐτοῦ οὐδ' ὁ ξένος καὶ ὁ μισθωτός, ἀλλὰ μόνον πᾶσα ἡ συναγωγὴ τοῦ Ἰσραὴλ. Ἐὰν δὲ τις προσήλυτος θέλῃ νὰ φάγῃ τὸ Πάσχα τοῦτο τοῦ Κυρίου ἄς περιτμηθῇ καὶ τότε ἄς πλησιάσῃ· διότι «**πᾶς ἀπερίτμητος οὐκ ἔδεσται ἀπ' αὐτοῦ.**» «**Καὶ ἄνθρωπος,**